

Svarskrift

Til

Østre Landsret, 7. afdeling

I sagsnr. B-34-21-11:

c/o Advokatfirma Christian Harlang
Nytorv 5
1450 København K

mod

Forsvarsministeriet
Holmens Kanal 42
1060 København K

møder jeg for sagsøgte og nedlægger følgende

PÅSTANDE

Principal: Afvisning

Subsidiært: Frifindelse

1. PROCESSUELLE BEGÆRINGER

1.1 Udskillelse til særskilt behandling

Det er Forsvarsministeriets opfattelse, at procesøkonomiske hensyn taler for en udskillelse af formelle og visse materielle spørgsmål i sagen.

Forsvarsministeriet anmoder således om, at spørgsmålene om

- 1) Sagsøgerens processuelle partsevne, jf. pkt. 6.1, samt
- 2) forældelse, jf. pkt. 7.1, udskilles til særskilt forlods behandling, jf. retsplejelovens § 253, stk. 1.

På den baggrund er svarskriftet koncentreret om disse spørgsmål, jf. retsplejelovens § 351, stk. 4.

I denne sag vil udskillelse af ovennævnte spørgsmål kunne afgøres uden større bevisførelse, og en afgørelse af disse spørgsmål vil kunne afslutte sagen endeligt.

Af betænkning om behandling af borgerlige sager, nr. 698 fra 1973, side 113 fremgår, at "*[s]ærskilt pådømmelse af enkelte af sagens spørgsmål er navnlig praktisk, hvor der er mulighed for, at den afgørelse, der træffes, afslutter sagens behandling i den pågældende instans*".

Spørgsmålene om processuel partsevne og forældelse har i denne sag endvidere en sådan tilknytning, at en afklaring af sagsøgerens partsevne vil kunne bidrage til at belyse tidspunktet for dennes påståede tilbageholdelse og løsladelse og dermed dét faktum, som er centralt for bedømmelsen af forældelsesspørgsmålet.

En udskillelse i denne sag ville således være klart procesbesparende, jf. modsætningsvis UfR 1999.1457Ø, hvor retten ikke udskilte spørgsmålet om sagsøgerens manglende efterkommelse af et editionspålæg, idet dette ikke i sagen ville være procesbesparende.

1.2 Procesfuldmagt

Forsvarsministeriet anmoder om, at advokat Harlang tilvejebringer dokumentation for, at sagsøgeren er bekendt med denne retssag og ønsker sagen ført ved de danske domstole samt, at han har givet procesfuldmagt til advokat Harlang, jf. retsplejelovens § 265, stk. 2.

Af stævningen, side 11, fremgår, at sagsøgeren har været "*ubekendt med, at han i henhold til dansk og international ret kunne have en fordring mod Forsvarsministeriet*".

Herudover indeholder stævningen ingen yderligere oplysninger om de nærmere og efterfølgende omstændigheder, som nu har medført et søgsmål mod Forsvarsministeriet, hvorfor ministeriet ønsker det fornødne bevis for sagsøgerens kendskab til sagen og klientrelation til advokat Harlang ført.

1.3 Sikkerhedsstillelse for sagsomkostninger

Forsvarsministeriet anmoder endvidere om, at sagsøgeren i medfør af retsplejeloven § 321, stk. 1, stiller sikkerhed for sagsomkostninger.

Ifølge stævningens oplysninger har sagsøgeren processuel bopæl i Kuwait, men stævningen indeholder ingen oplysninger om sagsøgerens adresse.

En inddrivelse af sagsomkostninger, som Forsvarsministeriet måtte blive tilkendt, må derfor anses at blive både ressource- og tidskrævende. Hertil kommer en faktisk usikkerhed for Forsvarsministeriet vedrørende sagsøgerens betalingsevne og -vilje.

Det gøres gældende, at sagsøgeren, der ikke har bopæl eller hjemsted i EU eller EØS, skal stille sikkerhed for de sagsomkostninger, som sagsøger kan blive pålagt at betale til sagsøgte, idet sagsøgte har fremsat anmodning herom, jf. retsplejelovens § 321, stk. 1, 1. pkt.

Dette udgangspunkt kan kun fraviges af to grunde, nemlig såfremt der (1) foreligger "*særlige grunde*", jf. retsplejelovens § 321, stk. 1, 3. pkt., eller (2) såfremt sagsøgeren har bopæl eller hjemsted i et land, hvor en sagsøger, der har bopæl eller hjemsted i Danmark, er fritaget for sagsomkostninger, jf. retsplejelovens § 321, stk. 2. Det bemærkes, at Kuwait ikke har tiltrådt Haagerkonventionen om Civilprocessen af 1. marts 1954.

Det gøres gældende, at der ikke foreligger sådanne særlige grunde, der bør medføre, at landsretten kan fritage fra kravet om sikkerhedsstillelse i medfør af retsplejelovens § 321, stk. 1, 3. pkt.

Det bemærkes i den forbindelse, at det fremgår af forarbejderne til retsplejelovens § 321, stk. 1, jf. Folketingstidende 2004-2005, 2. samling, Tillæg A, side 5556, at reglen om, at retten kan fritage for sikkerhedsstillelse, hvis særlige grunde taler for det, "*forudsættes anvendt sjældent*".

Til støtte for anmodningen om sikkerhedsstillelse henvises endvidere til Østre Landsrets kendelse af 30. juni 2008 i sag nr. B-1627-07 (**bilag A**), hvor en afghansk statsborger med bopæl i Afghanistan blev pålagt at stille sikkerhed for kr. 80.000 i en sag anlagt mod Forsvarsministeriet vedrørende dennes tilbageholdelse af danske styrker i Afghanistan.

2. SAGENS FAKTISKE OMSTÆNDIGHEDER

Denne sag vedrører efter det i stævningen oplyste en række forhold, som har tilknytning til Operation Green Desert, der fandt sted den 25. november 2004 i Irak, Basra provinsen, hvor 35-38 personer blev tilbageholdt og arresteret af irakiske myndigheder.

Sagsøgeren påstår, at han var blandt de tilbageholdte, og at han i Shaibah Logistics Base under dansk varetægt skulle have været udsat for nedværdigende og umenneskelig behandling og i irakisk varetægt endvidere tortur. Denne behandling, mener sagsøgeren, at Forsvarsministeriet er ansvarlig for.

Sagsøgerens stævning indeholder ingen dokumentation for sagsfremstillingen og mangler samtidig yderligere oplysninger vedrørende en række forhold.

I den forbindelse **opfordres (A)** sagsøgeren til at oplyse, på hvilket grundlag han antager, at der var tale om et af danske soldater ledet forhør på Shaibah Logistics Base, idet sagsøger i stævningen, side 6, har anført at "*[d]er var to danske officerer, en mand og en kvinde, siddende på stole bag et skrivebord med en tolk og en soldat.*"

Sagsøgeren **opfordres (B)** endvidere til at dokumentere tidspunktet for sin løsladelse.

I tilknytning hertil **opfordres (C)** sagsøgeren til at fremlægge dokumentation for hans indrejse til Jordan, som efter det i stævningen oplyste, skulle have fundet sted primo februar 2005.

Stævningen beskriver en række overgreb af sagsøgeren, som skulle være begået af irakisk politi i perioden ultimo november 2004 til primo februar 2005.

Såfremt det i stævningen anførte lægges til grund, må det formodes, at sagsøgeren i irakisk politis varetægt er blevet påført personskade. Sagsøgeren **opfordres (D)** til at fremlægge dokumentation herfor i form af lægeerklæringer mv.

Forsvarsministeriet kan oplyse, at den forrige regering på baggrund af, at der den 23. oktober 2010 på hjemmesiden www.wikileaks.org blev offentliggjort ca. 390.000 klassificerede dokumenter vedrørende den internationale militære indsats i Irak, besluttede, at der skulle udarbejdes en samlet skriftlig redegørelse til Folketinget, jf. pressemeddelelse af 26. oktober 2010 fra Forsvarsministeriet (**bilag B**).

Af regeringsgrundlaget, oktober 2011, fremgår, at regeringen "*vil nedsætte en undersøgelseskommission til at belyse baggrunden for den danske beslutning om deltagelsen i krigen i Irak og mulige problemer med Danmarks overholdelse af internationale konventioner i forbindelse med krigsførelsen i Irak og Afghanistan*", jf. uddrag af regeringsgrundlaget, side 41 (**bilag C**).

Med henblik på oplysning af denne sag imødeser ministeriet på den baggrund sagsøgerens besvarelse af Forsvarsministeriets opfordringer, hvormed det herefter i et større omfang vil være muligt at identificere sagsøgeren og sagens omstændigheder.

3. SAGENS CENTRALE PROBLEMSTILLINGER

På baggrund af de oplysninger, der er angivet i stævningen, er det Forsvarsministeriets opfattelse, at sagens juridiske og faktuelle problemstillinger foreløbigt kan sammenfattes på følgende måde:

Sagen indeholder en række spørgsmål relaterende til sagens formalitet. Således skal der først og fremmest tages stilling til, om sagsøgeren opfylder dansk rets almindelige procesforudsætninger.

Det drejer sig som nævnt navnlig om sagsøgerens processuelle partsevne, jf. pkt. 6.1, om sagsøgeren er bekendt med sagen og har meddelt behørig procesfuldmagt til advokat Harlang og endelig, om sagsøgeren i medfør af retsplejelovens § 321, stk. 1, skal pålægges at stille sikkerhed for sagens omkostninger.

Såfremt landsretten måtte finde, at ovennævnte procesforudsætninger er opfyldt og ikke medfører sagens afvisning, må der derefter tages stilling til hvilket retsgrundlag, der skal danne grundlag for landsrettens bedømmelse af sagens materielle spørgsmål, herunder forældelse.

Som også anført i stævningen indeholder denne sag et klart spørgsmål om forældelse, hvorfor en stillingtagen hertil er afgørende for, om der skal foretages en behandling af sagens realitet. Dette spørgsmål behandles nærmere under pkt. 7.1.

Hvis landsretten måtte finde, at det påståede tortgodtgørelseskrav ikke er forældet, skal der tages stilling til, om Forsvarsministeriet er forpligtet til at betale sagsøger tortgodtgørelse som følge af det hændelsesforløb, sagsøgeren beskriver i stævningen.

Landsretten vil i den forbindelse skulle tage stilling til om og i hvilket omfang, sagsøgeren har løftet sin bevisbyrde.

På baggrund af oplysningerne i stævningen synes sagen på nuværende tidspunkt at have følgende centrale bevistemaer:

- 1) Om sagsøgeren var blandt de tilbageholdne under operation Green Desert den 25. november 2004 (sagsøgeren har i stævningen anført den 24. november 2004),

- 2) hvilken rolle de danske styrker havde, herunder om de foretog eller deltog i tilbageholdelsen af sagsøgeren,
- 3) hvilken rolle de danske styrker havde på Shaibah Logistics Base, herunder om de deltog i det påståede forhør, og
- 4) om sagsøgeren har været udsat for den i stævningen påståede behandling på
 - a. Shaibah Logistics Base, som i stævningen, side 5, også er angivet som "Akka-basen"
 - b. The Serious Crimes Unit
 - c. Al-Tasfeerat - detentionen

Hvis landsretten finder, at sagsøgeren har løftet bevisbyrden for samtlige fire bevistemaer, opstår herefter en række yderligere spørgsmål, herunder navnlig om og i hvilket omfang de påståede handlinger berettiger til godtgørelse, jf. erstatningsansvarslovens § 26.

4. SAGSØGERENS PROCESOPFORDRINGER

Sagsøgeren har i stævningen opfordret Forsvarsministeriet til at udtale sig om, hvorvidt ministeriet anså krigen i Irak for afsluttet inden den 24. november 2004, og i bekræftende fald hvilket regelsæt Forsvarsministeriet påberåber sig i det for sagen relevante tidsrum.

I den forbindelse henvises til folketingsbeslutning B 165, vedtaget den 15. maj 2003 om dansk militær deltagelse i en multinational indsats i Irak. Det fremgår heraf, at "*[f]olketinget meddeler sit samtykke til, at danske militære styrker stilles til rådighed for en multinational sikringsstyrke i Irak*", og at "*[e]gentlige kamphandlinger i Irak vurderes at være bragt til ende*".

Sagsøgeren opfordres (E) til at uddybe, hvad der nærmere bestemt menes med "regelsæt", idet ministeriet forudsætter, at sagsøgerens advokat er bekendt med relevante offentligt tilgængelige retskilder, herunder folketingsbeslutninger og FN-resolutioner.

Herudover har sagsøgeren opfordret Forsvarsministeriet til at tage stilling til, om "*der for så vidt angår sagsøger fra og med dennes pågribelse d. 24. november 2004 og overgivelse til irakiske politistyrker [gjaldt] en forpligtelse til at foretage monitorering af hans forhold frem til og med løsladelse*". I bekræftende fald har sagsøgeren endvidere opfordret sagsøgte til at oplyse, hvordan denne forpligtelse er enten overholdt eller ikke har fundet sted.

Til besvarelse heraf bemærkes, at sagsøgeren ved Forsvarsministeriets fremsendelse af materiale den 22. september 2011 har fået aktindsigt i en række dokumenter, herunder Stan-

dard Operating Procedures, dele af kapitel 4 og hele kapitel 8, som fremlægges i ekstraheret udgave som henholdsvis **bilag D** og **bilag E** samt Forsvarskommandoens direktiv for DANCON/IRAK med bilag, hvori bl.a. direktiv for magtanvendelse for DANCON IRAK af 25. august 2004 indgår (**bilag F**).

I øvrigt henvises til det, der er anført ovenfor, vedrørende offentligt tilgængelige retskilder.

5. LOVVALG

Sagsøgeren har allerede i stævningen lagt til grund, at dansk ret skal anvendes i forbindelse med landsrettens bedømmelse af sagen.

Forsvarsministeriet kan på den baggrund og efter omstændighederne tiltræde, at sagens materielle spørgsmål, herunder spørgsmålet om forældelse og tortgodtgørelse i den konkrete sag, skal vurderes efter dansk ret.

6. ANBRINGENDER VEDRØRENDE FORMALITETEN TIL STØTTE FOR AFVISNINGSPÅSTANDEN

6.1 Processuel partsevne

Til støtte for afvisningspåstanden gøres gældende, at sagsøgeren ikke på nuværende tidspunkt har dokumenteret sin identitet.

Stævningen indeholder hverken dokumentation for sagsøgerens processuelle partsevne i sagen eller oplysninger om dennes præcise bopæl. Af stævningen fremgår alene, at sagsøgeren er født i Irak og nu opholder sig som flytning i Kuwait.

Henset til påstanden og de anbringender, som sagsøgeren gør gældende vedrørende tilbageholdelsen den 25. november 2004 og omstændighederne omkring varetægten hos irakisk politi, må det anses som en nødvendig procesforudsætning, at det kan dokumenteres, at sagsøgeren eksisterer og var blandt de 35-38 tilbageholdte personer.

Sagsøgeren **opfordres (F)** til at fremlægge identifikation samt oplysninger, der dokumenterer, hvor sagsøgeren befinder sig samt dokumentation for, at sagsøgeren blev tilbageholdt og arresteret under den pågældende operation den 25. november 2004 og løsladt primo februar 2005.

6.2 Procesfuldmagt

Såfremt advokat Harlang ikke kan tilvejebringe det fornødne bevis for, at han på vegne sagsøgeren har fuldmagt til at anlægge og føre sagen, gøres det gældende, at sagen skal afvises.

6.3 Sikkerhedsstillelse for sagsomkostninger

Til støtte for afvisningspåstanden gøres endvidere gældende, at sagen i medfør af retsplejeloovens § 321, stk. 1, 3. pkt. skal afvises, for det tilfælde at sagsøgeren ikke stiller den af landsretten fastsatte sikkerhed, som ikke bør fastsættes til et mindre beløb end det, der blev fastsat i kendelsen i bilag A.

7. ANBRINGENDER VEDRØRENDE SAGENS REALITET TIL STØTTE FOR FRIFINDELSESPÅSTANDEN

7.1 Forældelse

Til støtte for frifindelsespåstanden gøres det gældende, at et eventuelt krav på tortgodtgørelse, som sagsøgeren måtte have som følge af dennes tilbageholdelse den 25. november 2004 er forældet, jf. § 3, stk. 1, jf. § 30 i lov nr. 522 af 6. juni 2007 om forældelse af fordringer (herefter 2007-forældelsesloven) sammenholdt med § 1, nr. 5, i lov nr. 274 af 22. december 1908 om forældelse af visse fordringer (herefter 1908-forældelsesloven).

Af stævningen fremgår, at sagsøgeren den 24. november 2004 om morgenen i tidsrummet kl. 5.30-5.50 blev tilbageholdt og arresteret. Forsvarsministeriet bemærker, at Operation Green Desert fandt sted den 25. november 2004.

Sagsøger har endvidere oplyst, at han samlet har været tilbageholdt ca. 2½ måned og den 10. februar 2005 flygtede til Jordan.

På baggrund af stævningens og dermed sagsøgerens egne oplysninger blev sagsøgeren senest løsladt primo februar 2005.

Af 2007-forældelseslovens § 30, stk. 1, følger, at loven finder anvendelse på krav, som er stiftet før lovens ikrafttræden, men som forældes efter 1. januar 2008.

Endvidere fremgår af 2007-forældelseslovens § 30, stk. 1, at det senest mulige tidspunkt for forældelse anvendes ved krav, som forældes i perioden 1. januar 2008 til 1. januar 2011. Det har den konsekvens, at i tilfælde, hvor 1908- og 2007-forældelsesloven fører til forskellige tidspunkter for forældelse, vil det seneste tidspunkt skulle anvendes.

I medfør af 1908-forældelsesloven forældes et eventuelt godtgørelseskrav efter 5 år, jf. § 1, nr. 5. Efter samme lovs § 2 regnes forældelsesfristen fra det tidspunkt, hvor kravet kunne kræves betalt af fordringshaveren.

Ved krav uden for kontraktforhold løber fristen fra skadens indtræden, jf. UfR.1982.788 H og UfR.2002.573 H. Skaden anses i den forbindelse for indtrådt, når den skadevoldende handling er ophørt. Et eventuelt krav vil således på baggrund af sagsøgerens egne oplysninger være forældet senest primo februar 2010.

Efter 2007-forældelsesloven forældes et eventuelt godtgørelseskrav efter 3 år, jf. 2007-forældelsesloven § 3, stk. 1.

Forældelsesfristen for fordringer på erstatning og godtgørelse for skade uden for kontrakt løber fra tidspunktet for skadens indtræden, jf. § 2, stk. 4. Bestemmelsen svarer dermed til praksis efter 1908-forældelsesloven. Et eventuelt krav vil herefter være forældet senest primo februar 2008.

Såfremt sagsøgerens egen sagsfremstilling lægges til grund er det senest mulige tidspunkt for forældelse dermed primo februar 2010.

Det gøres på den baggrund gældende, at forældelse er indtrådt primo februar 2010, og at Forsvarsministeriet derfor skal frifindes.

Hertil kommer at sagsøgeren allerede på tidspunktet for den påståede tilbageholdelse synes at have gjort sig klar, at danske soldater deltog i operationen. Det kan derfor ikke anses som undskyldeligt, at sagsøgeren ikke på et tidligere tidspunkt har gjort sit påståede krav gældende.

Det gøres videre gældende, at ingen af de øvrige begrundelser, som sagsøgeren har anført for sin manglende afbrydelse af forældelsesfristen, herunder ukendskab til loven, kan anses som undskyldelige i 2007-forældelseslovens forstand, jf. bl.a. UfR 2000, side 1953 H.

Sagsøgeren **opfordres (G)** til at oplyse og dokumentere, hvilke opsøgende handlinger og undersøgelser han har foretaget i forbindelse med forfølgning af sit påståede krav mod Forsvarsministeriet.

Det gøres endvidere foreløbig gældende, at sagsøgerens eventuelle krav er bortfaldet ved passivitet.

7.2 Bevisbyrde

Til støtte for frifindelsespåstanden gør Forsvarsministeriet gældende, at bevisbyrden i sagen påhviler sagsøgeren, og at sagsøgeren ikke har løftet denne bevisbyrde.

I lyset af påstanden og de anbringender, der gøres gældende til støtte herfor, vil landsretten skulle tage stilling til, om Forsvarsministeriet er *"ansvarlig for en retsstridig krænkelse af en andens frihed, fred, ære eller person"*, jf. erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1.

Inden der kan foretages en bedømmelse af, hvorvidt en krænkelse er retsstridig, må landsretten først anse det som bevist, at

- 1) sagsøgeren var blandt de tilbageholdne under operation Green Desert den 25. november 2004,
- 2) de danske styrker foretog eller deltog i tilbageholdelsen,
- 3) de danske styrker har deltaget i det påståede forhør på Shaibah Logistics Base, og endelig at,
- 4) sagsøgeren har været udsat for den i stævningen påståede behandling i irakisk varetægt.

Hertil kom en række yderligere spørgsmål, der skal godtgøres, herunder at Forsvarsministeriet har handlet ansvarspådragende.

Den i stævningen indeholdte sagsfremstilling bygger alene på sagsøgerens egen forklaring, hvilken naturligvis ikke er tilstrækkelig til at opfylde beviskravet.

7.3 Tortgodtgørelse

Af erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1 fremgår, at godtgørelse for tort skal betales af den, som er ansvarlig *"for en retsstridig krænkelse af en andens frihed, fred, ære eller person"*.

Forsvarsministeriet bestrider at være ansvarlig for en eventuel retsstridig krænkelse, der berettiger til en sådan tortgodtgørelse, og som er påført sagsøgeren.

Det gøres navnlig gældende, at hverken Forsvarsministeriet, eller personer, som ministeriet er ansvarlig for, har handlet ansvarspådragende. Et eventuelt krav på godtgørelse kan derfor ikke rettes mod ministeriet.

PROCESSUELLE MEDDELELSER

til sagsøgte kan stiles til Kammeradvokaten v/advokat Peter Biering, Vester Farimagsgade 23, 1606 København V (j.nr. 7501564 BIE/RHO/ACP).

MOMSREGISTRERING

Sagsøgte er ikke momsregistreret.

DOKUMENTER,

som påberåbes:

Bilag A: Kendelse af 30. juni 2008 fra Østre Landsret i sag. nr. B-1627-07,

Bilag B: Pressemeddelelse af 26. oktober 2010 fra Forsvarsministeriet,

Bilag C: Uddrag af regeringsgrundlaget, oktober 2011, side 39-41,

Bilag D: Standard Operating Procedures, dele af kapitel 4,

Bilag E: Standard Operating Procedures, kapitel 8,

Bilag F: Forsvarskommandoens direktiv for DANCON/IRAK med bilag.

København, den 14. december 2011

Kammeradvokaten

v/Peter Biering